

gnojnih jam in hlevov. V posameznih primerih sta avtorja ugotovila celo neposredno onesnaževanje podtalnice prek izpustov oziroma iztokov odpadne vode v vodnjake. Največ, 70 % objektov je umeščenih na vrt ali dvorišče, neposredno ob stanovanjski hiši in/ali gospodarskem objektu; dobra desetina se jih nahaja med vrtnički. Ker je kar dve tretjini uporabnikov objektov neketov, sta avtorja za boljše razumevanje tematike podrobneje osvetlila tudi nekatere značilnosti lastnikov oziroma najemnikov teh objektov.

Monografija je napisana poljudno in dovolj zanimivo, da jo bodo brez zadrege lahko vzeli v roke in prebirali ne le strokovnjaki drugih ved s področja varstva okolja in urejanja prostora, temveč tudi predstavniki civilne družbe in lokalne samouprave.

Z gotovostjo lahko trdimo, da sta avtorja dosegla zastavljene cilje ter tako prispevala k obogatitvi znanja o intergralnem obremenjevanju slovenskih podtalnic, zlasti tistih na območju Ljubljane. Samo upamo lahko, da bo delo prišlo v roke pristojnih služb, saj bo v kratkem treba – kakor nakazujeta avtorja – načrtno preučiti celovito stanje vodnih objektov, ki vključuje tudi analizo kakovosti vode. Objekte s slabo kakovostjo bo treba sanirati, pri aktivnih objektih vpeljati nadzor nad količino zajete vode, opuščene pa zasuti ali jih obnoviti v skladu s sodobnimi spoznanji. Pri večjih uporabnikih bo treba urediti tudi dokumentacijo skladno z veljavno zakonodajo o namakalnih sistemih.

Monografija Zasebni vodnjaki in vrtine na območju Ljubljane predstavlja pomemben doprinos k okoljski geografiji, zlasti k varstvu podtalnice. Delo opozarja in ozavešča ter skuša s tem podtalnico zapustiti prihodnjim rodovom takšno, kot je. Zdravo, kakovostno, predvsem pa pitno!

Knjiga je broširana in bogato opremljena s slikovnim gradivom. Kartografske prikaze je pripravila Katarina Polajnar, fotografije so prispevali popisovalci na terenu ter vodja skupine Aleš Smrekar. Knjigo sta uredila Drago Kladnik in Drago Perko. Izdajo publikacije je podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Bojan Erhartič

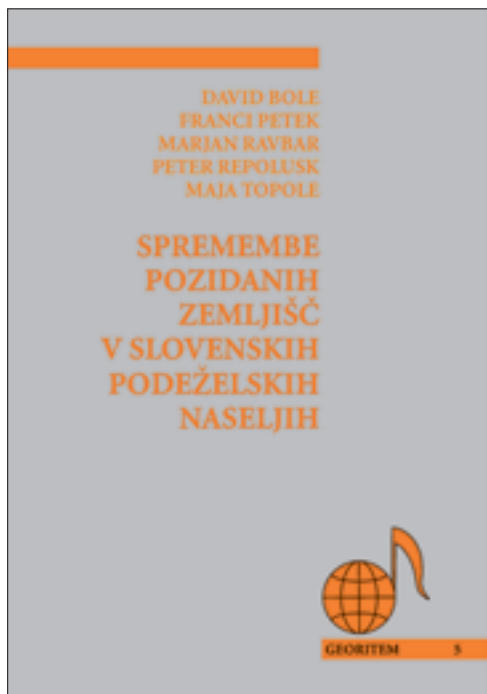
**David Bole, Franci Petek, Marjan Ravbar, Peter Repolusk, Maja Topole:
Spremembe pozidanih zemljišč v slovenskih podeželskih naseljih
Georitem 5**

Ljubljana, 2007: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 148 strani,
39 preglednic, 26 grafov, 12 zemljevidov, 19 fotografij, ISBN 978-961-254-035-7

Raba tal oziroma njene spremembe so že dolga desetletja priljubljena tema raziskav slovenskih geografov. V prvih obdobjih je slonela na podrobnem terenskem kartiranju in študiju katastrskih podatkov, v novejšem času pa se raziskovalci vse bolj poslužujejo sodobnih metod analiziranja letalskih in satelitskih posnetkov ter vedno bolj zanemarjajo terensko delo. V predstavljenem delu so avtorji uspeli združiti obe metodi in tako še enkrat potrditi, da geografija tudi v sodobnem času ostaja na terenu.

Monografija se loteva za sodobni slovenski prostorski in nepremičninski razvoj zelo pomembne teme – spreminjanja obsega, prostorske razporeditve in funkcijske namembnosti pozidanih zemljišč na slovenskem podeželju. Družbenogospodarski in politični razvojni koncepti po 2. svetovni vojni so z uvajanjem zemljiškega maksimuma konzervirali majhno kmečko posest, s tem pa tudi prehajanje presežka zaposlenih v nekmečke dejavnosti. Slednje se je udejanilo le deloma, saj je postala večina podeželskih gospodarstev glede na izvor dohodka mešana, predvsem kmetijsko-industrijska. Vzpostavitev tržnega gospodarstva po letu 1991 je na slovenskem podeželju okrepila tri procese: nazadovanje pomena kmetijstva za velik del lokalnega prebivalstva, spremembe namenske rabe zemljišč in težnje po priseljevanju novega prebivalstva iz bližnjih urbanih središč.

Avtorji so se analize lotili na izviren način, saj so procese prikazali s pomočjo neposredne terenske analize podatkov (letalski in ortofoto posnetki za posamezna obdobja med 1991 in 2002, terensko delo v letu 2005). Neposredno pridobljenim podatkom snemanj in terena so po potrebi dodajali še podatke iz popisov prebivalstva in registrov zaposlenih ter gospodarskih subjektov. Terensko delo so izvedli v 11 slovenskih podeželskih poselitvenih enotah (Ihan, Brdinje, Lipovci, Krčevina pri Vurberku, Uršna

sela, Žužemberk, Velike Lašče, Parecag, Spodnja in Zgornja Besnica, Lož in Stari trg pri Ložu ter Križ in Šepulje) v različnih statističnih in naravnogeografskih regijah (alpska, sredozemska, dinarska in panonska). Avtorji ugotavljajo, da gre za ekspertni in ne za statistično reprezentativen vzorec. Vendar je prav ta metodološki pristop neposrednih terenskih opazovanj omogočil spoznanja in ugotovitve, ki bi bile z analizo zgolj statističnih virov težko dosegljive.

Pri prostorski analizi sprememb so se odločili za analizo samo poseljenega dela naselij, ki so jih ločili v strnjeno poseljen del (vaško jedro) in nestrnjeno (razpršeno) poselitve. Avtorji so glede na intenzivnost nastajanja in funkcijo novih pozidanih zemljišč obravnavana naselja razdelili v tri tipe: administrativna (občinska) središča, zaposlitvena središča in naselja razpršene poselitve.

Terminologija obravnavanega področja je kompleksna, saj sega na področja več znanstvenih disciplin. Zato so avtorji terminologiji namenili posebno vsebinsko poglavje, kar prispeva k jasnosti formulacij besedila in predstavlja pravzaprav mali terminološki slovarček, poleg tega pa bralca seznanja s stanjem v Sloveniji.

Med pomembnejša spoznanja monografije lahko uvrščamo:

- napredujoča novogradnja na podeželju je še vedno predvsem stanovanjska (70 %) in v nekoliko manjši meri nestanovanjska (20 %) ter mešana stanovanjsko-nestanovanjska (10 %);
- nestanovanjske gradnje je nekaj več v strnjenih delih naselij;
- število novogradenj ne glede na tip narašča hitreje na območjih nestrnjene poselitve;
- razpršeno poseljena območja postajajo privlačna za lokacije infrastrukture;
- dinamika rasti števila novogradenj je večja na območjih mlajše suburbanizacije;
- podeželska upravna in zaposlitvena središča razvijajo svoje manjše suburbanne cone, saj se prebivalstvo seli v manjša, do zdaj morfološko ruralna naselja v neposredni okolici;
- novogradnje nestanovanjskega tipa so največkrat namenjene predelovalnim dejavnostim, po obsegu sledijo trgovina, gostinstvo in promet ter nenazadnje
- intenzivnost novogradnje je v drugi polovici obravnavanega obdobja upadla.

Monografija je napisana dovolj zanimivo, da jo bodo poleg geografov z veseljem prebirali tudi strokovnjaki drugih ved, ki jih zanimajo področja prostorskega in urbanističnega načrtovanja, demografske in družbenogospodarske problematike razvoja podeželja ter lokalne samouprave in nepremičnin.

Knjiga je broširana in bogato opremljena s slikovnim gradivom. Kartografske prikaze je pripravil Franci Petek, fotografije so prispevali David Bole, Franci Petek in Maja Topole, prevod izvlečka je opravila Jean McCollister. Knjigo sta uredila Drago Kladnik in Drago Perko. Izdajo publikacije je podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

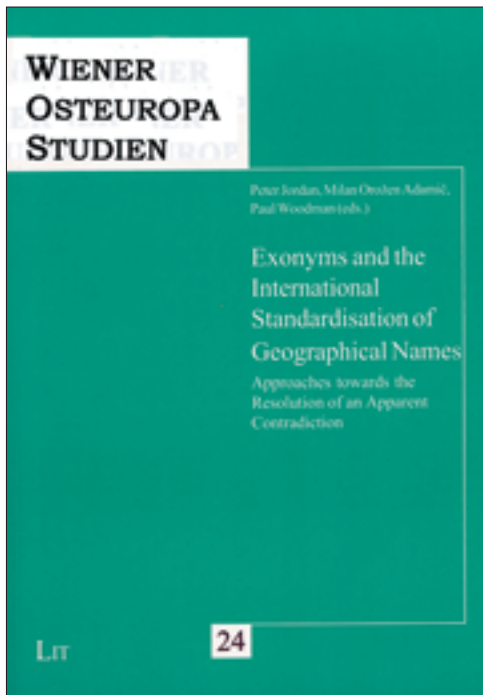
Aleš Smrekar

Peter Jordan, Milan Orožen Adamič, Paul Woodman (uredniki):

Exonyms and the international standardisation of geographical names: approaches towards the resolution of an apparent contradiction

Wiener Osteuropa Studien 24

Dunaj, Berlin 2007: Österreichischen Ost- und Südosteuropa-Institut, 240 strani, 23 preglednic, 3 zemljevidi, 2 grafikona, 2 shemi, 6 slik, ISBN 978-3-8258-0035-2

Eksonim je zemljepisno ime v določenem jeziku za topografski objekt, geografski pojav zunaj območja, kjer ima ta jezik status uradnega jezika, in se razlikuje od imena v uradnem jeziku ali uradnih jezikih območja, kjer je ta objekt oziroma pojav.

Raba zemljepisnih imen je lahko politično občutljiva in zato predmet mednarodne obravnave. Svoje mesto je našla tudi znotraj Združenih narodov, natančneje Skupine izvedencev Združenih narodov za zemljepisna imena (*The United Nations Group of Experts on Geographical Names*, kratica UNGEGN), ustanovljene leta 1959 UNGEGN si je dolgo prizadeval zmanjšati rabo eksonimov; posameznim državam je z resolucijami priporočal, da pripravijo sezname eksonimov, iz katerih naj bi se postopoma črtali tisti